

Möte MER-kommunerna 6 november 2020

Innehåll

Möte MER-kommunerna 6 november 2020	1
Inledning och presentation	2
Klimat och vatten	2
MER tar slut 2021 – hur ska det nya MER se ut?	3
Diskussionspass 1 – MER 2.0, kl 10.10-10.40	4
Grupp 1	4
Grupp 2	5
Grupp 3	6
Diskussionspass 2 – 11:15 – 12:00	8
Grupp A: Dagligt kommunalt vattenarbete och att lyfta vattenfrågan politiskt	8
Grupp B: Samverkan	9
Grupp C: Dagvatten	10
Eftermiddag med föredrag om samråd och våtmarker	13
Camilla Rivera, Vattenmyndigheten, om Samråd inom vattenförvaltningen	13
Viktor Kärvinge, åtgärdssamordnare, presenterar ”Våtmark som våtmark”	14
Appendix I Programmet för dagen	15
Appendix II Powerpoint-presentationen	15

Deltagare

Elin Ångman, MVVF

Ingrid Hägermark, MVVF

Viktoria Vingmarker, MVVF

Linda Erikols, MVVF

Sture Johansson; Sala

Beatrice Svensson Lindius, Strängnäs

Camilla Andersson, Östhammar

Cenneth Åhlund, Nykvarn

Christian Nordberg, Håbo

Christina Schyberg, Köping

Daniel Lindstein, Västmanland-Dalarna miljö- och byggförvaltning (Avesta, Norberg & Fagersta)

Hugo Davegårdh, Södertälje

Jan Tholerus, Smedjebacken

Johan Axné, Enköping

Julia Löndal Jonsson, Kungsör

Kristina Svinhufvud, Strängnäs

Linn Hemlin, Sala

Louise Andersson, Upplands Väsby

Maria Lang Larsson, Fagersta

Oskar Forsum, Eskilstuna

Samuel Olausson, Strängnäs

Susanna Hansen, Västerås

Tomas Rådkvist, Enköping

Towe Holmborn, Sollentuna

Inledning och presentation

Elin inleder mötet med att gå igenom dagens program. Programpunkt 2 är inställd, "Fria vandringsvägar för fisk – lägesrapport och erbjudande om stöd". Blir ett webinarium om detta senare.

Nästan alla 23 kommuner i MER-samarbetet är representerade under dagens möte. Vi tar en presentationsrunda laget runt.

Klimat och vatten

Viktoria Vingmarker, klimathandläggare Lst/projektutvecklare MER, gör sin presentation "Klimat och vatten". Hon pratar om klimatförändringen som pågår och hur climateffekterna kommer att påverka vårt samhälle. Hennes tjänst på MVVF handlar om att höja medvetenheten om klimat och vattenfrågan, det är intima processer då det är genom vattnet vi märker klimatförändringar i vår vardag. En kommunenkät är på gång för att få reda på vart kommunerna står i dag i arbetet att anpassa klimatarbetet och vattenvårdsåtgärder. Viktoria undrar vad kommunerna behöver i sitt arbete och vilka format som funkar för varje kommun

Viktoria visar exempel på projektutveckling och några fördelar med multifokus

Viktoria vill att deltagarna kontaktar henne då hon gärna vill hjälpa kommunerna med detta. Viktoria lägger in dessa länkar i chatten:

Klimatanpassningsexempel (SMHI): <http://www.klimatanpassning.se/exempel>

Internationella exempel: <http://www.klimatanpassning.se/klimatanpassa/inspiration/internationella-exempelsamlingar-1.98407>

Elin frågar om tillstånd att spela in presentationen och samtliga deltagare säger okej. Inspelningen startar 09:46

MER tar slut 2021 – hur ska det nya MER se ut?

Mälaren en sjö för miljoner (MER) är ett projekt som har till syfte att underlätta och påskynda kommunernas åtgärdsarbete för att säkra vattenresurserna i Mälaren. Elins jobb är att ta reda på vad som kan göras och hur MER kan underlätta i arbetet med Mälaren. Något MER gjort är en utbildning för politiker om åtgärdsarbetet, en satsning på dagvatten och även annat som kommunerna har behov av att MER ska jobba med.

En dagvattensskrivelse jobbas med just nu. Fokus har varit på dagvatten sedan 2019 och ett tydligt budskap från deltagarna var att MER och MVVF borde lyfta frågan om dagvattenhantering. 250 deltagare deltog på ett seminarium om dagvatten och på frågan om dagvattenlagstiftningen behöver ändras svarade nästan alla "ja". En skrivelse om dagvatten görs då det saknas ett samlat grepp om dagvatten i lagstiftningen, vilket leder till att ånga kommuner jobbar i juridiska gråzoner för att kunna nå MKN i berörda recipienter. Situationen är inte hållbar. Behovet av en fungerande lagstiftning på dagvattenområdet är stort och brådskande. MER kommer att lämna in skrivelsen från MVVF. Dokumentet kommer att lämnas till alla kommuner, kommunerna får använda dokumentet som de själva finner användbart. Skrivelsen ska vara färdig till MVVF:s styrelsemöte den 4 december. När frågan lyfts till miljödepartementet är ännu inte klart.

Något annat MER jobbat med är action C4 i Life IP Rich Waters. Målet är att fler projekt och åtgärder ska genomföras. MER har inom C4 genomfört kurser i projektutveckling; "Så ansöker du till LIFE-programmet", "LIFE Concept Note", "Hur man söker finansiering till vattenprojekt" i två delar och "Grundkurs i att söka LOVA och LONA". Dessa kurser finns inspelade, hör av er så får ni tillgång till dessa.

MER har även haft två möten om hästar och övergödning.

Hästar och övergödning

Informationsmöte – söka LOVA-projekt 1 oktober 2020 kl 13 – 15 (webbmöte)

Arbetar du på kommun, driver ridskola eller har en egen verksamhet med hästar? Är du intresserad av delta i ett samarbetsprojekt inriktat på åtgärder kopplade till hästar och övergödning?

Mälaren – en sjö för miljoner och LIFE IP Rich Waters erbjuder stöd i att utveckla projekt och söka LOVA-bidrag. Målet är att skapa samarbetsprojekt med aktörer som under 2021 vill genomföra åtgärder. Exempel på åtgärder som kan ingå:

- Dränering av hagar och skyddszoner
- Gödselplaner för hästgårdar, intensifierad mockning
- Provtagning, mätning och uppföljning av åtgärder
- Kommunikation och rådgivning till hästgårdar
- Förstudie gödselhantering och affärsmodeller för avsättning

Det är främst 3 kommuner, kanske två till, som är intresserade och ska skriva en LOVA- ansökning för projektet som är tänkt att starta våren 2021. Inriktningen och målet är att upprätthålla diskussionen som är startad och köra detta samverkansprojekt nästa höst igen.

MVVF jobbar med ett dokument för diskussionsunderlag (vision). Elin visar upp bilder från Menti med svar på frågor som ställts under tidigare möten kring visionsarbetet. De sex målen kring Visionen läses upp samt de tre olika vägvalen om hur Mälarens vattenvårdsförbund ska finansieras under nästa period och om MER ska finnas.

Diskussionspass 1 – MER 2.0, kl 10.10-10.40

- Vad ska vi behålla
- Vad kan förbättras, läggas till?
- Hur berättar vi om MER så att kommunerna förstår värdet och vill finansiera?

Grupp 1

Närvarande grupp 1:

Ingrid Hägermark, Camilla Andersson, Christian Nordberg, Beatrice Svensson Lindius, Cenneth Åhlund, Hugo Davegårdh, Kristina Svinhufvud, Towe Holmborn, Jan Tholerus

Vad skulle ni vilja behålla/förändra?

Tjänstemannagruppen verkar intressant. Skulle vara bra om alla kommuner var med i någon typ av tjänstemannagrupp. Skulle kunna delas in i de frågeställningar och problem man har. Gruppera ihop efter förutsättningar. Vissa gånger per år då man träffas allihop. Även geografiskt gemensamt. Hur långt har man kommit i åtgärdsarbetet? Kan också vara viktig för vilka man har gemensamt.

Storlek på grupp lagom 6-7 st.

Långt uppe i Kolbäckån. Vi delar verkligen problem med övriga kommuner längs vattendraget. Åtgärder och hur man arbetar gemensamt med dem. Smedjebackens kommun. Åtgärdssamordnare. LEVA-samordning. Råckstaån har fått åtgärdssamordnare 50%. Stöttning till åtgärdssamordnare runt Mälaren skulle vara bra.

Sollentuna – har Oxunda

Hur ska vi berätta om MER?

Den biten har fallit bort lite. Vi har inte lyckats med att få in till beslutsfattare att vattenfrågorna är viktiga. Presentera mer direkt till beslutsfattarna. Håbo: kommunalråd och två st oppositionsråd. Skulle kunna berätta för dem, eller för alla gruppledarna (8st). Bjuder in gruppledarna till informationsmöte om det arbete som görs.

Det stora problemet är att vi som liten kommun har mycket att pyssla med. Alla fritidspolitiker förutom kommunalrådet. Hur få genomslag hos kommunalrådet. Tjänstemannen för vattenfrågor har mycket annat att göra. Som vattenpolitiker behöver finnas färdigt pratmanus, annars blir det aldrig av. Måste vara enkelt och begripligt att berätta varför vatten ska vara viktigt att arbeta med att förbättra och bevara vattenkvaliteten. 5-10 min långt. Får ingen chans att öva innan.

Bra att lägga till vissa morötter i ett presentationsmaterial, så de blir intresserade. Tex underlätta med hjälp vid exploatering.

Gärna en filminspelad presentation. Gärna en kortare, och några fler fördjupningar. Ska vara inriktad på de fördelar som kommunen kan få av detta. Konkret.

Kommunernas roll i vattenförvaltningen. Camilla i Östhammar har hållit den för bygg- och miljönämnden.

Skulle kunna göra en enkel uppdatering om pågående arbete på kommunernas intranät och hemsidor.

En färdig presentation vore bra, i stället för att vi på MVVF ska åka runt till alla.

Grupp 2

Närvarande grupp 2:

Christina Schyberg, Daniel Lindstein, Johan Axné, Louise Andersson, Maria Lang Larsson, Oskar Forsum, Elin Ångman

Rörande överens om att de vill utveckla det andra alternativet, vägval 2, det är det vägvalet som ska utvecklas för att möta behovet vattenarbetet har för att nå MKN. Det är många miljarder som åtgärdsprogrammen kommer kosta och det blir en stor vinst om vi drar varandra framåt i det här som kan vara svårt att navigera framåt i.

Tänk på pengarna, visa på kostnaden för MVVF i relativa termer. Se samrådsunderlag – åtgärderna kostar många miljarder!!

Vi måste peka på de stora värden som står på spel. Visa på det!

Underskott i illustrationen av värdeökningen – bättre bild av värdet som siktar på.

Används studien på Vomsjön och Mälaren – dricksvatten.

Hur marknadsföra det - lyfta det? Vad har kommit av MER. Stor poäng, LIFE IP. Stora projekt kan man som enskild kommun inte kvala in för.

Lyfta fram åtgärder som har gjorts.

Skolan, gymnasium, vet de vad MVVF gör?

Även vattenintresserade vet ej om att det finns vattenvårdsförbund.

Vattenutbildningen för politiker ska genomföras fullt ut. Enköping finns mottagare som kan föra in detta i skolverksamheten, i Enköping (Västerås Askö) Ena bygdens naturskoleverksamhet, naturpedagoger kommer ut till klasserna. Liknande i Eskilstuna, Ecofriends till vattenverket. Oxunda kommunikation, sportfiskarna bygger bort vandringshinder med skolklasser.

Aktiviteter lokalt, länk till deras sida, uppmana med länkar om vattenfrågor, du kan läsa vidare.

Grupp 3

Närvarande deltagare grupp 3;

Linda Erikols, Viktoria Vingmarker, Sture Johansson, Oksana Korobka, Susanna Hansen, Tomas Rådkvist

Vad ska vi behålla:

Ambitionshöjningen är det mest attraktiva, att vi fortsätter idag men kanske utvecklar det ännu mer. Finansieringen behövs ökas för det men vi tror inte på högre avgifter, satsar hellre på externa finansiärer. Vi tycker inriktningen varit bra som den varit, den har varit lite flexibel och så behöver det fortsätta vara. Från vårt perspektiv har vi ständigt dagvattenfrågor, klimatanpassning och övergödning. Vi kanske kan jobba mer med klimatanpassningsfrågan.

Håller med, jag har varit med i workshops om Visionen och håller med om vägval 2. Helhetstänket är viktigt, med alla kommuner runt Mälaren och ta tag i de här frågorna. Finansieringsfrågan får man ju titta på. Mälaren tillför 27 miljarder i monetära termer, minst, och då får man ju fundera på det. Svaret från Enköping är enligt visionen.

Det här är svåra frågor i kommunerna då väldigt få människor är intresserade av vattenfrågor. För mig som bor i en stad som har problem med dagvatten på 60-talet och vet hur det är med sänkta vattennivåer så är klimatfrågan väldigt viktig. Det är för svårt att säga vad som ska tas bort och vad som ska vara kvar, jag är för ny. Vi måste prata med bönder på bönders vis. Vi måste vara med på den gröna sidan och göra det vi kan. Anpassningar gjordes på dagvatten, och då är man inne på klimatanpassning. Det kanske är en framgångsfaktor på fråga 3? Vi borde inte bara lägga fram det

som vattenfrågor. Vi borde få in synergierna som oftast är även i vattenfrågorna. Allt handlar in om vatten utan även synergierna, man kanske får en större förståelse även för vattenfrågorna?

Allt från sociala värden, hur man bygger städer, de lite mjukare frågor, till dagvattenfrågor och skyfall och så. Titta extra på hela kedjan – synergieffekter. Det borde alltid vara en fråga man ställer sig när man gör åtgärdsarbete för vattenkvalité – vilka mer kan vi jobba med som inte är vattenrelaterat? Hur får vi till det så det blir attraktivt för markägare, att man har den dialogen. Det tror jag kommer vara viktigt.

Jag tror också det, det är en föregående process. Jobbar vi med detta en tid framöver har vi nästan en checklista – vare sig vi identifierar oss med vattenfrågor eller inte. Har jag checkat det här, har jag kontaktat dessa och så vidare. Vi måste röra oss bort från stuprörsorganisationen till något annat.

Det jobbar vi mycket med i Enköping, som politiker är detta svårt. Tjänstemän ser nyttan med det. Politiker ser inte nyttan med det, de ser merjobb, man sitter i sin styrelse och vill inte ha mer jobb. Hur får vi kommunerna att se det som bra? Vi måste bryta ut det för politiker till enkla frågeställningar. Ju mer vi pratar om klimatförändringar och annat ju mer tappar politikerna intresset. Det här med övergödning och den synpunkten där man ser effekterna av det längs badstränder med mera är en sån sak, översvämningshoten eftersom vi ligger så lågt, så konkreta frågeställningar kan ge en vilja att finansiera än en otydlighet. Att måla upp scenarier som visar på olika samband. Jag var en av dem som spelade in visionspunkter att det behöver just vara säljande och konkret, så de som inte jobbar med dagvattenfrågor dagligdags att de ska kunna förstå och hitta för sig själv och sitt parti varför man ska lägga en större slant exempelvis.

Jag jobbar på kommunen som VA-ingenjör och jobbar med dagvattenfrågor. Problematiskt att vi inte har någon tjänst som jobbar med vattnet övergripande, våra vattenfrågor i vår kommun är fragmentariska där alla gör sin egen del. Det blir svårt att samordna vattenfrågor. Det behövs någon som utifrån det samarbetet mellan alla förvaltningar som kommunicerar mot politiker direkt dagligen så satt säga. Det är det som är utmaning hos oss, att vi inte har en typ vattenstrateg eller samordnare. Jag tycker det är bra för min del som jobbar med dagvattenfrågor, delvis, jag är med i planeringen och så vidare. Jag kan tala för mig själv att för mig att vara med i MER är bra då det är kunskapshöjande och en plattform för en dialog för att få mer av helt enkelt hur man ska tänka, i alla fall, utifrån de förutsättningar som vi har så kan man väl få nytta av MER för att kunna jobba mer effektivt än vad man hade kunnat göra om man inte var med i MER. Jag skulle vilja ha mer hjälp i mitt arbete.

Åtgärdsprogrammet och det nya samrådet som kom förra veckan. Den första åtgärden för kommunerna är ändrad och förtydligad sen tidigare, och där tar man upp att kommunerna ska ha en förvaltningsövergripande vattenplanering och att man ska ha fokus på ytvattenförekomster där det behövs åtgärder. Om man inte har övergripande övervakning är det svårt att få ett helhetsperspektiv.

Det blir fragmentariskt och många frågor, det är inte hållbart.

Man lyfter också fram att man ska ha samverkan med kommuner inom sina avrinningsområden. Det är väldigt positivt tänker jag, det sätter press att man samverkar över kommungränserna. Det kanske är något för MER att hjälpa kommunerna att tolka? Den här åtgärden om vattenplanering? Åtgärd nummer 1, kommunernas åtgärd nummer 1, vattenplanering.

Flera av oss sa att alternativ 2 (finansiering) är rätt val att gå framåt med, och det svarar ju på både fråga ett och två. Det känns som att vi har rätt bra samsyn i de här frågorna. Det är en bra check att notera.

Utmaningen kan ju bli att få med de vi tänker ska vara med i MER, om det ska breddas till alla medlemmar, och att de kanske ska vara beredda på en kostnadsökning. Om man dessutom ska jobba i hela avrinningsområdet ska man sälja in mer. Det har med tredje frågan att göra, hur motiverar vi kommunerna som inte har strandtomt.

Tomas sammanfattar grupp 3 diskussioner för samtliga mötesdeltagare:

3. Hur berättar vi om MER så att kommunerna förstår och vill finansiera?

Framgångsfaktorer: inte bara lägga fram det som vattenfrågor utan bredda frågan till att ta in synergiaspekterna, på så sätt kan man nå fler och öka förståelsen för vattnets plats i olika av samhällets system/sektorer. Hur involvera och engagera många aktörer och hitta mervärden för flera intressenter/perspektiv.

Måste bryta ut frågan (för politikerna) till konkreta frågor och måla scenarier som visar samband och konsekvenser. Säljande och konkret så att det blir förståeligt för dem som inte arbetar med vattenfrågan till vardags.

Hjälpa kommunerna att tolka Kommunernas åtgärd 1 (vattenplanering) i nya ÅP.

Utmaning – att få med dem i MER som behöver vara med i MER. Sälja in till 'kranskommunerna'.

Ingrid vill göra ett pressmeddelande och lyfta frågan om dricksvatten och så lite större och anknyta det till vad vi vill jobba med framåt. Om vi får lite uppmärksamhet är det kanske också något som gör att man lyssnar på ett annat sätt.

Diskussionspass 2 – 11:15 – 12:00

Grupp A: Dagligt kommunalt vattenarbete och att lyfta vattenfrågan politiskt

Deltagare: Kristina Svinhufvud, Tomas Rådkvist, Maria Lang Larsson, Susanna Hansen, Oskar Forsum, Hugo Davegårdh, Viktoria Vingmarker

1. Vilket värde kan vi ladda in i resursen Mälaren/vilka verktyg att tillgå när det uppstår intressekonflikter? Till exempel i det dagliga kommunala arbetet, såsom intresset att få högsta möjliga avkastning vid en exploatering av bostadsmark i nära anslutning till strandlinjen.

2. Vad har vi att tillhandahålla mer konkret, alltså inte visionära termer?

Konkreta, och olika typer, av åtgärdsprojekt gör det möjligt att dela med sig av erfarenheter.

3. Vad tål Mälaren då, lokalt?

Är det intressant, med tanke på hur det hänger samman som helhet? Men, om man pratar om lokal tålighet kanske fokusera på att ta fram utsläppsmängder inom avrinningsområden, MKN, beting på

åtgärder att dela ut till kommuner inom avrinningsområde (utifrån ett helhetsperspektiv) med koppling till kraven i ÅP (och andra målsystem).

Tål inte mer föroreningar, beting (jfr övergödningsbeting) kan vara till hjälp, oklart vad Mälaren tål avseende sjögull.

Båttransporttrafiken (än så länge obekant politiskt).

4. Kan vi fylla en gemensam "verktyglåda"?

Vore bra med en gemensam samarbetsyta med mappar/flikar där vi kan lägga upp information/tips.

Dela med sig av de planer/styrdokument man har och de lärdomar man gjort, arbeta fram en gemensam 'minsta-gemensamma-nämname'-mall (gör så här, gör inte så här).

Intressekonflikter – här kan MVVF/MER fylla en funktion

Ekosystemtjänster – ekonomiska värden. Sammanställa information om hur mycket 'förebyggande' åtgärder kostar jfr att 'städa upp i efterhand' (om det ens går att städa upp), kanske koppla till det arbetsskapande genom den gröna omställningen som t.ex. EU räknat ut, samt påvisa kostnader för olika störnings-/skadetyper. Dvs en hjälp att argumentera samhällsekonomiskt för vattenfrågan och hjälpa politiker i deras besluts-/prioriteringsarbete.

5. Hur ska lyfta vi vattenfrågorna politiskt?

Hur få information till medborgarna så att de blir medvetna om angelägna frågor som de kan/behöver lyfta upp till politiken. Utmaning att förklara Mälarens värde för medborgare som bor långt ifrån Mälaren. Få upp vattenfrågan på politikernas bord.

Sätta mer pengavärde på sådant som rekreation och vattenförsörjning. Även jämföra med vad 'folket' lägger på t.ex. båt-/fiskeliv.

Nytt tänk att vara väldigt konkret (och kortfattad?) i kommunikation med politiker, samtidigt som man behåller ett helhetsfokus. Kanske genom att använda konkreta exempel, och följd effekter (t.ex. besöksmål).

Konkretisera/kvantifiera Mälarens värden för olika sektorer, gör det lätt att använda som argument. Tydliggöra riskerna med passivitet/bristande politiska beslut (kvantifieras även dessa). Visualisera exempel och deras effekter. Undvik 'fikonspråk'. I Mälarestädernas gruppering nämns inte Mälaren i de olika utvecklingsprojekten – lyfta in Mälaren./Använda lokala 'kriser' (t.ex. den i Hjälmarén) för att belysa/informera om vattenfrågorna.

Ge frågan en kontext och koppla samman med mål-/rapporteringsystem som Miljömål och Agenda 2030 = en hjälp att 1) göra rapporteringen enklare, 2) kommunicera mervärden, 3) öka förståelsen för hur vattenfrågan hänger samman med andra frågor, 4) kan göra att även mindre insatser upplevs mer meningsfulla när de sätts in i ett större sammanhang

Grupp B: Samverkan

Deltagare: Louise Andersson, Beatrice Lindius, Cenneth Åhlund, Sture Johansson, Daniel Lindstein, Linn Hemlin, Elin Ångman

Hur kan vi samverka för att genomföra åtgärdsprogrammet för Norra Östersjöns vattendistrikt på ett så bra och effektivt sätt som möjligt?

Hur ser politiken att vi kan öka åtgärdstakten för att nå god status? Hur ska åtgärder finansieras? Hur samverkar vi med andra aktörer? Vilken roll har kommunen att öka åtgärdstakten?

Åtgärdsprogrammet – väldigt intressant med åtgärd 1, man ska samverka! Använda som draghjälp MER.

Tillsynspersonerna ska vara väldigt kompetenta – utbilda personal! Fokus på MKN.

Exemplet MER:s projekt med hästgårdar – paraplyprojekt, bra form.

Man ligger efter i tillsynen.

Gör vattenvandringar så vi har samsyn (apropå tillsyn)!

C-verksamheter (lantbruk) spannmålsodlare får ej besök, se projekt där inspektörerna får hjälp i sin tillsyn, gör vattenvandring.

Jag tror vi ska ha på gårdar som är goda exempel (välj ut med LRF). Miljöinspektörer måste med på vandringarna. Detta ska vara fokus på utökad tillsyn (sådan man normalt inte gör, kan man söka pengar för).

Kunskapsplattform, för att få kontinuitet, ofta så personspecifikt, ruljangsen tjänster hög, blir ett stopp, MER borde vara plattform, minska glappen.

Kommunens roll i att öka åtgärdstakten – man måste ha samråd.

De kommuner som inte har så engagerade politiker, satsa på LRF – har stor påverkan i den här frågan!

De åtgärder som görs inom jordbruket är inom befintlig struktur (finns också exploatering – tas om hand i skriften om MKN), urbant också. Olika frågor, olika förutsättningar, där kommunerna ser väldigt olika ut.

Få jämföra sig med andra kommuner – mål, ligga på en viss plats kring vattenfrågorna.

Grupp C: Dagvatten

Deltagare Grupp C:

Linda Erikols, Ingrid Hägermark, Camilla Andersson, Christian Nordberg, Johan Axné, Oksana Korobka

MKN i planeringen - hur gör vi det rent praktiskt i ÖP och DP? Några kommuner som jobbar bra med den frågan? Hur tycker Lst vi ska göra det? Dagvatten - ansvarsfördelning (kommun/bolag) och hur styr vi mot smarta dagvattenlösningar?

Dagvattenproblematiken utifrån den skrivelse som MER tagit fram. Likheter och skillnader mellan dagvattenplan och vattenplan och vilka olika syften de fyller. Värdet av god vattenkvalitet!

Hur gör vi rent praktiskt i ÖP och DP? (översiktsplan och detaljplan)

Är det någon av er som jobbat med det? Ni har gjort det i alla fall i Enköping och Östhammar va? Hur har det gått i Håbo med det? Har ni kunnat jobba så mycket med det om ni inte har vattensamordning?

Svårt att jobba med det då vi inte har någon vattenstrateg.

I vissa fall har vi vissa dagvattenlösningar vi ritat in i detaljplaner. Det har ritats in och skrivs in i planbeskrivningar, sen saknas tillsyn, sen åker tjänstemän ut och tittar och då fyller inte funktionen det skulle, och de har ingen multifunktion då det inte är en attraktiv plats. Sen är en utmaning med driften och ansvarsfördelningen, vi har ett bolag och vart går gränsen mellan kommunens drift? Det är inte bara vattnet utan också en yta runt. Det handlar om andelar hårdgjord yta så långt det går i en plan, vi har begränsningar i en plankarta om man säger så.

Ni har konsulter som hjälper er där men kan inte bedöma vad som är rätt och fel?

Ja, vi behöver komma överens om hur gränserna går, hur vi ska drifva dom, jag vet att Uppsala kommun har pratat om det, att börja med tillsyn på dagvatten i färdiga planområden.

Lösning på något sätt, kanske dela någon som arbetar med dagvattenfrågor med mindre kommun.

En känsla är att det blir konsulternas marknad. Ingen som är emot mig, men när man gör marginella justeringar är det lite hårddraget att dra fram såna dokument bara för att.

Jag tror det är lite samma för alla kommuner. Den ska verkligen ta en översiktsbild över kommunen i stort och då blir det i det sammanhanget om man har lägen där man behöver, för det man behöver i ÖP tex, är om man har större dagvattenåtgärder man behöver på större platser kan man skydda dem. Det tänker jag att de redan jobbat med hos oss och det har man hjälp av senare om man ska söka pengar eller så, några första steg mot att göra större dagvattenlösningar, kan ju använda nationella medel också. Sen detaljplanssammanhanget, det är svårare. Där kan man inte, där får man hänvisa till ÖP om det finns djupare. Där behöver man bara fundera på vattnet som ramlar rakt ner i där. Fortfarande finns det en iver att trycka ner vattnet i kulvertar. Om man kan få smartare lösningar med öppna system

I MVVF:s skrivelse tänkte vi lyfta frågan för att få fram problem med lagstiftningen. V uppvaktrar dem på MD, vi skickar inte bara, vi tar kontakt med dem. Sen uppmuntrar vi att alla kommuner som också tycker det är bra att skicka in den med uppgifter och underskrifter från sina politiker. Vill man ändra i skrivelsen kan man ju göra det då, om man vill trycka på annat eller så. Upp till varje kommun vad de skickar in. Man kan ju hänvisa till den här skrivelsen. Bra om så många som möjligt skickar in den. I och med att vi företräder, vi kanske ska skriva hur många kommuner vi har med, som har varit delaktiga att ta fram den här.

Vi hade seminarium i onsdags, om vattenbesparande lösningar, bland annat med Celciushuset och en exploatör från Örebro. Delar av regnvattnet och dagvatten – kopplingar att använda dagvattnet som en koppling till regnvattnet. Dagkronan sa att det inte är en lösning för dem, för oss är det en hållbarhetsfaktor för att driva bolaget.

Det kan ju vara spännande att räkna på det faktiskt, även om vattnet är billigt att köpa är det en kostnad separat att rena dagvatten och regnvatten. Som sagt vad vi ska hjälpa till med i frågan är dels lite expertis om vi kör gemensamt med kompetens om upphandlingar och sånt, om det finns intresse om det.

Ja, hur ta fram en bra dagvattenplan. Och utbildningstillfället ni hade för två år sen. Man kan ju ha typ mer work-shop betonat där kommunerna får ta med bra och dåliga exempel och så kan kommunerna lära av varandra. Rosendal i Uppsala har en filmsnutt som visar detta. Där ska det visa sig att det inte finns någon utsläppsrecipient. Den filmen är värd att visa upp

Sprida goda exempel då kan vara något vi kan hjälpa till med

Ja, både ÖP och genomförandet av tillsyn och skötsel också i framtiden.

När det gäller drift och skötsel, WRS, Knivsta? Har hållit på med drift och skötsel av våtmarkslösningar och söker de pengarna via Lova. Kommunernas tjänstepersoner får komma till tillfällena där de får veta hur man söker pengar från Lova. Uppsala läns kommuner är det gratis för, alla som medfinansierat lite får gå gratis.

Egentligen skulle man behöva bocka av de olika problemen i kedjan, vad som är problem och vad som kan samordnas för att göra kostnadseffektiv stöttning

Det är inget som kommer lösas inom snar framtid, återigen hänvisar jag till mötet för två år sedan, 50% av de hos oss är nog av åsikterna är "det där är olagligt" medan andra tänker framåt vad som är klimatanpassat, även om vi tummar på vad som är lagligt. Det finns många exempel där man placerat byggnader på klart olämpliga ställen.

Trycka på framtida problem med klimatanpassning som gör att det är viktigt att jobba med dagvattenfrågorna. Det kanske är huvudsakliga argumentet för att få arbeta, vårt problemfokus är alla föreningar som kommer med dagvattnet. Det kanske inte är huvudsakliga argumentet för kommunerna, där kanske problemen är annorlunda.

Dagvatten i stora mängder påverkar VA och då släpper de Mälaren, när man har LOD släpper de "lokal omhändertagande av dagvatten". Tänker man på kommunen i helhet så är det svårt att gå vidare.

Du nämnde att LOD är lagligt att ta i planbestämmelser? Jag menar att LOD, det finns inget lagligt stöd att ange LOD som en lösning i planbestämmelserna det finns inte, vi har inget lagligt stöd att kräva LOD och det är det som är problemet.

Onekligen ganska krångligt, och med all exploatering man förväntar sig framåt blir det större problem framåt i tiden. Än så länge i brist på annat efterfrågar ni mer stöd, att vara mer modig att göra de saker som måste göras.

Skrivelsen tyckte vi som helhet är bra och att det är bra att MVVF väljer att sända den till regeringen som ni tänker. Vattenarbete som ett kommunalt paraply där dagvattenproblematiken inryms. Vi har stor rådighet över att hantera. En separat dagvattenplan behövs, det är många delar av kommunen som är en del av det som handlar om just dagvatten. Vi behöver få till en bra arbetsfördelning i en sådan plan.

Även hur Täby hanterar denna fråga om dagvatten som förtjänar att lyfta fram mer och titta på. Vi var rörande överens om att kedjan från plansammanhang via exploateringssammanhang till genomfört och utbyggt område är inte säkert att det blir byggt i slutändan, kedjan följs inte. Vi pratade också om öppna dagvattenordningar och vart det finns tillsynsbehov.

Eftermiddag med föredrag om samråd och våtmarker

13:00 startar mötet igen med genomgång av vad diskussionspass 2 och grupperna har diskuterat, se anteckningarna här ovan.

Camilla Rivera, Vattenmyndigheten, om Samråd inom vattenförvaltningen

13:30 – Elin lämnar över till Camilla Rivera, vattensamordnare, som ska prata om Samråd inom vattenförvaltning. Samrådet är igång 1 november till 30 april. Det är vissa vattenförekomster som kommer att ha en kortare samverkanperiod då det är vissa områden som kommer ompröva vattenkraft. Vad ingår i samrådet? MKN-föreskrifter med mera, också en delförvaltningsplan mot vattenbrist och torka som är ett nytt inslag. Bilaga 4 till exempel om översvänningsdirektivet är nytt för många också.

Synpunkter lämnas senast 4 april via en webenkät. Post och vanlig e-post funkar i värsta fall men då önskas det en viss disposition för att få in svaren på rätt sätt. Från den 26 november kan man lämna synpunkter direkt i VISS för enskilda vattenförekomster. Mer information finns på www.vattenmyndigheterna.se/samrad. Vill flagga för att samrådet är igång.

Camilla Andersson undrar om det kommer att bli uppdaterade lokala åtgärdsprogram (de som togs fram 2017). Camilla Rivera ska kolla upp detta och Ingrid och Elin återkopplar till MER.

Camilla Rivera fortsätter berätta om nästa års samrådsmöten. Hon fortsätter därefter med information om "Delförvaltningsplan med åtgärder mot vattenbrist och torka 2021 – 2027". Det är Södra Östersjön som tagit fram detta i sitt distrikt, resterande distrikt har distriktsanpassat deras version. Titta gärna på den och ge synpunkter på om det är relevant att ha en sådan, om vi tar upp relevanta delar i den och så vidare. Förvaltningsplaner kan kompletteras med detaljerade program för frågor som beaktar särskilda aspekter på vattenförvaltningen. Vattendirektivet pekar på att "torkaplan" ska tas fram där det finns behov. I NÖVD är generellt tillgången på vatten god, men lokalt kan det uppstå brist. Området runt Mälaren tillhör de torraste områdena i landet. Vattenbrist är ofta en långsam kris. Brist på data för vattenuttag och vattentillgång försvårar bedömning av totala åtgärdsbehovet.

Ingrid frågar "Kan man därmed säga att vattenbrist skulle uppstå om Mälarens vattenkvalitet blir för dålig för att använda till dricksvatten?" Camilla säger att det är något man kan diskutera och resonera tillsammans med samrådet.

Förslag på åtgärder visas, se PowerPoint-presentationen som bifogas detta dokument.

Förslag nya åtgärder - innehåll

- Vattneffektiviseringsrådgivning (HaV, Jordbruksverket, Länsstyrelser)
- Plan för omprövning av tillstånd för vattenuttag (HaV, Länsstyrelserna)
- Vägledning om tillsyn av vattenuttag (HaV)
- Mer vatten i landskapet
  - Våtmarksstrategi för länen (Länsstyrelserna)
  - Ta bort markavvattningsanläggningar som inte behövs (Jordbruksverket)

Camilla visar åtgärder som redan finns. HaV och Vattenmyndigheten är inte riktigt överens om vilka befintliga åtgärder som behövs. Johan minns att inför förra samrådet togs det fram mer lätta sammanfattade broschyrer och undrar om detta är något som finns i år. Camilla svarar att hon inte vet men att hon ska ta reda på om det ska tas fram, hon meddelar att inget kommer att tryckas för årets samråd.

Christian undrar om det finns vattenförsörjningsplan för Uppsala Län. Johan svarar i chatten att det finns en remissversion för Uppsala län. Johan delar denna länk:

<https://www.lansstyrelsen.se/uppsala/miljo-och-vatten/vatten-och-avloppsforsorjning/regional-vattenforsorjningsplan.html>

Susanna säger att vissa län har tagit fram vattenförsörjningsplaner och andra inte. Oskar säger att Sörmland har ganska långt kvar med sin vattenförsörjningsplan, Susanna sa att det är samma i Västmanland. Sture tycker det är enklare att kommunerna ska sammanställa vattenförsörjningsplanerna, Camilla säger att man tog in kommunernas egen vattenförsörjningsplan och lyfter Uppsala som ett exempel. Hon tänker att åtgärden syftar till att Länsstyrelserna ska ta fram sina vattenförsörjningsplaner och att kommunerna ska jobba med dem. Viktor svarar i chatten att Länsstyrelsen har ingen annan info än den kommunerna förser dem med.

Elin säger att deltagarna ska maila Camilla direkt om de har fler frågor.

Viktor Kärvinge, åtgärdssamordnare, presenterar "Våtmark som våtmark".

En fråga kommer om att inte finns någon slags gemensam insats och finansiering, det man får gratis är man inte mån om att vårda sen? Borde man inte ha någon form av insats även från markägarna för att säkra att detta är en gemensam grej och inte bara något som görs åt dem? Viktor svarar att man lägger en insats genom att upplåta en del mark. Viktor säger att de har otroligt god kostnadseffektivitet. Viktor och Susanna berättar att det mesta blir billigare än vad de kunnat förutse. Det är många kostnadseffektiva åtgärder som sker via kunskapsspridning och ger åtgärdseffekt. Så länge vi har merfinansieringskrav i LOVA kan man få med sponsring i en ansökan.

På köpet-åtgärder tycker Viktor är roliga då de ger så mycket resultat och inte kostar någonting.

Projekteringen har Viktor gjort själv. Han har haft en konsult som mätt in vissa platser för att kunna vara säker på att allt är rätt inmätt. Utmaningen har varit att få tag i engagerade markägare och medfinansieringsföretag.

Elin uppmanar alla att höra av sig till Viktor för vidare frågor. MER ska dela Viktors kontaktuppgifter till alla. Elin sammanfattar sedan dagen. Elin har haft planer på seminarium med avslutande fin middag för att avsluta MER 2021 men tänkt att det är svårt att planera under rådande Covid-situation. Det MER vill satsa på och hoppas kunna genomföra är ett fältbesök i vår.

Det öppnas upp för frågor och kommentarer innan dagen avslutas. Susanna säger att nästa år när samrådet pågår borde MER hjälpa kommunerna med stöttning i de frågorna.

Tomas säger att det varit en bra dag, att det inte känts lika tungt som det gjorde i morse när dagen började. Helhetssammandrag och sammanfattning av diskussionerna har varit bra.

Mötet avslutas 15:00

[Appendix I Programmet för dagen](#)

[Appendix II Powerpoint-presentationen](#)